

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» РМК
Ақтөбе облысы бойынша филиалы

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ

2025 ЖЫЛ

Ақтөбе, 2025 жыл

	МАЗМҰНЫ	Б.
	Алғысөз	3
1	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
2	Ақтөбе қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
2.1	Ақтөбе қаласының эпизодтық деректері бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі	6
2.2	Хромтау қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	6
2.3	Қандыағаш қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	7
2.4	Шубаршы а. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	8
2.5	Кеңкияқ а. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	9
3	Жер үсті суларының сапасы	13
4	Радиациялық жағдай	14
5	Жауын-шашынның химиялық құрамы	14
6	Қар жамылғысының химиялық құрамы	14
7	Топырақтың ауыр металдармен ластану жағдайы	15
	1 қосымша	17
	2 қосымша	19
	3 қосымша	21
	4 қосымша	22

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень «Қазгидромет» РМК Ақтөбе облысы бойынша филиалы жүргізген жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты Ақтөбе облысының аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы хабардар етуге арналған және Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау, ластану деңгейінің үздіксіз өзгеру тенденциясын ескеру үшін қажет.

Атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері

Аймақтағы ауаның ластану деңгейін негізінен ірі кәсіпорындар анықтайды: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС, «Ақтөбе ферроқорытпа зауыты» және ДКБК АҚ «ТҰК Казхром» филиалдары, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Ақтөбе ӨЭМ» АҚ, «Ақтөбе ЖЭО» АҚ. Стационарлық көздерден шығарындылардың жалпы көлемінің ішінде ілеспе газды жағу шығарындыларының үлесі 11,67 мың тоннаны құрайды. Алау қондырғыларынан шығатын барлық шығарындылардың 97% -ы 3 мұнай мен газ өндіретін және қайта өңдейтін кәсіпорындардың үлесіне тиесілі: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС және «Аман Мұнай» ЖШС.

Сонымен қатар, жылжымалы көздерден шығатын газдар Ақтөбе облысындағы ауаны ластайтын негізгі заттардың бірі болып табылады.

2. Ақтөбе қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Ақтөбе қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 6 бақылау бекетінде, оның ішінде 3 сынаманы қолмен іріктеу бекетінде және 3 Автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша 14 көрсеткішке дейін анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) күкіртті сутек; 9) формальдегид; 10) хром; 11) бензол; 12) этилбензол; 13) толуол; 14) ортоксилол.

1-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

1-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	қолмен іріктеу	Авиақалашық 14, әуежай ауданы	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот оксиді, азот диоксиді, формальдегид, хром, күкіртті сутек, бензол, этилбензол, толуол, ортоксилол.
2		Белинский к-сі 5, Тұрғынқалашық ауданы	
3		Ломоносов к-сі 7, ТЖ вокзалының ауданы	
4	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Рысқұлов к-сі, 4, Шанхай ауданы	көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртсутек, күкірт диоксиді
5		Есет батыр к-сі, 109	көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртсутек, күкірт диоксиді
6		Жанқожа батыр к-сі, 89, Құрмыш ауданы	РМ-2,5 қалқыма бөлшектері, РМ-10 қалқыма бөлшектері, көміртегі оксиді, күкірт диоксиді

Ақтөбе қаласында стационарлық бақылау бекеттерінен басқа жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс істейді, оның көмегімен ауа сапасын өлшеу

қаланың 3 нүктесі бойынша 7 көрсеткішке қосымша жүргізіледі: 1) қалқыма бөлшектері (шаң); 2) күкірт диоксиді; 3) көміртегі оксиді; 4) азот диоксиді; 5) азот оксиді; 6) күкірт сутегі; 7) формальдегид.

2025 жылғы Ақтөбе қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы ластанудың «өте жоғары» деңгейі ретінде бағаланды, ол СИ=16,1 (өте жоғары деңгей) және ЕЖҚ=3% (көтеріңкі деңгей) №3 бекетте күкіртсутек бойынша; атмосфералық ауаның ластану индексі АЛИ=1,8 (төмен) мәні бойынша анықталды.

Атмосфералық ауаның ластануына күкіртсутек (бір айдағы асып кетулер саны: 813), азот диоксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 742), көміртек оксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 26), азот оксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 36), күкірт диоксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 25) негізгі үлес қосады.

Күкіртсутектің ең жоғары бір реттік шоғыры – 16,1 ШЖШ_{м.б.}, азот диоксиді – 2,2 ШЖШ_{м.б.}, көміртек оксиді – 2,0 ШЖШ_{м.б.}, күкірт диоксиді – 1,4 ШЖШ_{м.б.}, азот оксиді – 3,2 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Ластанушы заттардың орташа тәуліктік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары:

*2025 жылдың 9 қыркүйегінде №3 автоматты бекет мәліметі бойынша (Есет батыр көшесі, 109А) күкіртсутегі (10,4-12,2 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 3 жоғары ластану жағдайлары (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылдың 26 қыркүйегінде №3 автоматты бекет мәліметі бойынша (Есет батыр көшесі, 109А) күкіртсутегі (13,1-16,1 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 2 жоғары ластану жағдайлары (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылдың 27 қыркүйегінде №3 автоматты бекет мәліметі бойынша (Есет батыр көшесі, 109А) күкіртсутегі (10,8-11,5 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 4 жоғары ластану жағдайлары (ЖЛ) тіркелді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 2-кестеде көрсетілген.

2-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
г. Ақтөбе								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0083	0,0551	0,1000	0,2000	0,00	0	0	0
Қалқыма бөлшектер РМ-2,5	0,0013	0,0381	0,0015	0,0094	0,00	0	0	0
Қалқыма бөлшектер РМ-10	0,0015	0,0244	0,0017	0,0057	0,00	0	0	0
Күкірт диоксиді	0,0151	0,3030	0,7070	1,4140	0,18	25	0	0
Көміртек оксиді	0,5657	0,1886	10,2052	2,0410	0,03	26	0	0

Азот диоксиді	0,0292	0,7291	0,4333	2,1665	1,10	742	0	0
Азот оксиді	0,0244	0,4069	1,2805	3,2013	0,05	36	0	0
Күкіртсутек	0,0005		0,1288	16,1000	1,47	813	76	9
Формальдегид	0,0028	0,2801	0,0050	0,1000	0,00	0	0	0
Хром (+6)	0,0003	0,2141	0,0007		0,00	0	0	0
Бензол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Этилбензол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Толуол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Ортоксилол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0

Ескертпе: * ШЖШ о.т. болмауына байланысты, күкіртсутек АЛII есебіне енгізілмеген

2.1 Ақтөбе қаласының эпизодтық деректері бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі

Ақтөбе қаласының атмосфералық ауасының жай – күйін бақылау жылжымалы зертхананың көмегімен 3 нүктеде жүргізіледі: №1 нүкте – Кирпичный а., №18 ОМ ауданы; №2 нүкте-Ясный а., 41 разъезд, №41 мектеп – гимназиясының жанында; №3 нүкте-Батыс 2, №64 ОМ ауданы.

Жылжымалы зертханада 7 көрсеткіш анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) күкіртсутек; 3) формальдегид; 4) азот оксиді; 5) күкірт диоксиді; 6) азот диоксиді; 7) көміртек оксиді. (3-кесте).

3-кесте

Атмосфералық ауа сапасын экспедициялық өлшеу нәтижелері

Анықталатын қоспалар	№1 нүкте		№2 нүкте		№3 нүкте	
	Кирпичный а.		Ясный-2 а.		Батыс-2	
	мг/м ³	ШЖШ	мг/м ³	ШЖШ	мг/м ³	ШЖШ
Қалқыма бөлшектер (PM-10)	0,0084	0,0280	0,0062	0,0207	0,0093	0,0310
Күкіртсутек	0,0049	0,6125	0,0045	0,5625	0,0047	0,5875
Формальдегид	0,0060	0,1200	0,0031	0,0620	0,0093	0,1860
Азот оксиді	0,0065	0,0163	0,0051	0,0128	0,0089	0,0223
Күкірт диоксиді	0,0057	0,0114	0,0041	0,0082	0,0091	0,0182
Азот диоксиді	0,0062	0,0310	0,0044	0,0220	0,0091	0,0455
Көміртек оксиді	15,6714	3,1343	13,0341	2,6068	3,7021	0,7404

2025 жылдың қаңтар айында көміртек оксидінің №1 нүктеде ең жоғары бір реттік шоғыры – 3,1 ШЖШ_{м.р.}, ақпан айында №2 нүктеде ең жоғары бір реттік шоғыры – 2,6 ШЖШ_{м.р.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

2.2 Хромтау қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Хромтау қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Қала бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2)

көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

4-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

4-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Горький көшесі, 9	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртті сутек.

2025 жылғы Хромтау қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы ластанудың "көтеріңкі" деңгейі ретінде бағаланды, ол күкіртсутек бойынша $СИ=2,1$ (көтеріңкі деңгей) және $ЕЖҚ=1\%$ (көтеріңкі деңгей) мәні анықталды.

Көміртек оксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – $1,7 ШЖШ_{м.б.}$, күкіртсутек – $2,1 ШЖШ_{м.б.}$, басқа ластаушы заттардың шоғыры $ШЖШ$ -дан аспады.

Ластаушы заттардың орташа тәуліктік шоғыры $ШЖШ$ -дан аспады.

Жоғары ластану ($ЖЛ$) және экстремалды жоғары ластану ($ЭЖЛ$) жағдайлары тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 5-кестеде көрсетілген.

5-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғарышоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі	%	>ПДК _ш	>5 ПДК _ш	>10 ПДК _ш
Хромтау қ.								
Күкірт диоксиді	0,0027	0,0549	0,3867	0,7734	0,000	0	0	0
Көміртек оксиді	0,0555	0,0185	8,4357	1,6871	0,011	3	0	0
Азот диоксиді	0,0011	0,0265	0,0527	0,2635	0,000	0	0	0
Күкіртсутек	0,0010		0,0171	2,1375	0,103	27	0	0

2.3 Қандыағаш қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Қандыағаш қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Қала бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

6-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын

көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

6-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде- әрбір 20 минут сайын	Ж. Жабаев көшесі 64 А	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртті сутек.

2025 жылғы Қандыағаш қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі **көтеріңкі** деп бағаланды, ол **СИ=2,5** (көтеріңкі деңгей) және $EЖҚ=2\%$ (көтеріңкі деңгей) күкіртсутек бойынша мәні анықталды.

Күкіртсутектің ең жоғары бір реттік шоғыры – 2,5 ШЖШ_{м.б.}, азот диоксиді – 1,8 ШЖШ_{м.б.}, күкірт диоксиді – 1,2 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 2,2 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 7-кестеде көрсетілген.

7-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бірреттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ПДКШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Қандыағаш қ.								
Күкірт диоксиді	0,0130	0,2604	0,5827	1,1654	0,015	4	0	0
Көміртек оксиді	0,0106	0,0035	2,8532	0,5706	0,000	0	0	0
Азот диоксиді	0,0883	2,2077	0,3562	1,7810	0,443	115	0	0
Күкіртсутек	0,0019		0,0198	2,4750	0,694	180	0	0

2.4 Шұбаршы ауылының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Шұбаршы ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Ауыл бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

8-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын

көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

8-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Геолог көшесі 25Д	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, , күкіртті сутек.

2025 жылғы Шұбаршы а. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі *өте жоғары* деп бағаланды, ол СИ=13,8 (өте жоғары деңгей) және ЕЖҚ=24% (жоғары деңгей) күкіртсутек бойынша мәні анықталды.

Күкірт диоксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – 7,3 ШЖШ_{м.б.}, күкіртсутек – 13,8 ШЖШ_{м.б.}, көміртек оксиді – 1,1 ШЖШ_{м.б.}, азот диоксиді – 1,3 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Күкірт диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 2,3 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам):

*2025 жылы 18 шілдеде күкіртті сутегі (10,4 – 13,8 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 10 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылы 27 тамызда күкіртті сутегі (10,8 – 11,3 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 3 жоғары ластану (ЖЛ) жағдайы тіркелді.

*2025 жылы 2 қыркүйекте күкіртсутегі (11,4 – 12,7 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 3 жоғары ластану (ЖЛ) жағдайы тіркелді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 9-кестеде көрсетілген.

9-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғарышоғыр саны ШЖШ _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Шұбаршы а.								
Күкірт диоксиді	0,1134	2,2686	3,6360	7,2720	4,033	1052	21	0
Көміртек оксиді	0,0187	0,0062	5,2508	1,0502	0,008	2	0	0
Азот диоксиді	0,0294	0,7354	0,2512	1,2560	0,054	14	0	0
Күкіртсутек	0,0046		0,1106	13,8250	13,817	3604	505	16

2.5 Кенқияқ ауылының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Кенқияқ ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Ауыл бойынша 3 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді.

10-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

10-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде- әрбір 20 минут сайын	Алтынсарин көшесі 11 Б	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді.

2025 жылғы Кенқияқ а. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі **өте жоғары** деп бағаланды, ол $СИ=33,4$ (өте жоғары деңгей) және $ЕЖҚ=47\%$ (жоғары деңгей) күкіртсутек бойынша мәні анықталды.

Күкірт диоксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – 1,3 ШЖШ_{м.б.}, көміртек оксиді – 2,7 ШЖШ_{м.б.}, азот диоксиді – 1,9 ШЖШ_{м.б.}, күкіртсутек – 33,4 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 1,9 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам):

*2025 жылы 06 қаңтарда күкіртті сутегі (10,3 – 12,3 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 6 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылы 28 қаңтарда күкіртті сутегі (11,2 – 12,8 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 3 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылы 29 қаңтарда күкіртті сутегі (10,5 – 12,4 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 3 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылы 15 сәуірде күкіртті сутегі (10,7 – 14,9 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 2 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылы 22 сәуірде күкіртті сутегі (13,6 – 28,3 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 10 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

*2025 жылы 23 сәуірде күкіртті сутегі (13,4 – 33,4 ШЖШ) бойынша атмосфералық ауаның 10 жоғары ластану (ЖЛ) тіркелді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы

және асып кету жағдайларының саны 11-кестеде көрсетілген.

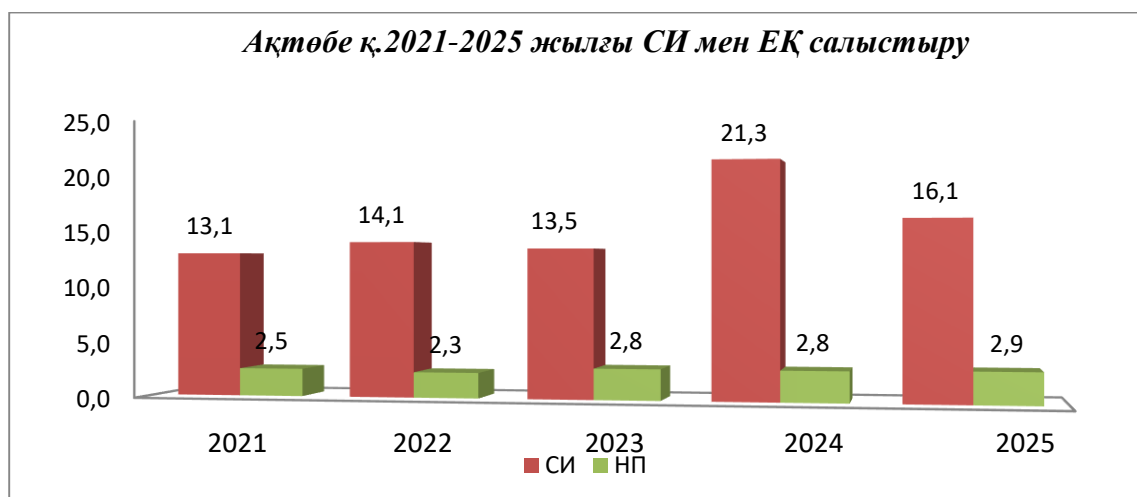
11-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Кенқияқ а.								
Күкірт диоксиді	0,0029	0,0584	0,6317	1,2634	0,011	3	0	0
Көміртек оксиді	0,3148	0,1049	13,6614	2,7323	0,019	5	0	0
Азот диоксиді	0,0764	1,9109	0,3890	1,9450	0,370	97	0	0
Күкіртсутек	0,0082		0,2671	33,3875	26,643	3454	498	36

Қорытындылар:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2021-2025жж. өте жоғары деңгейі тіркелді. Атмосфералық ауаның ластануына күкіртсутек негізгі үлес қосады.

Метеорологиялық жағдайлар

Тоқсанның басы циклондық ауа-райымен сипатталды, жауын-шашын аралас фазада жекелеген күндері болды. 2000-нан 500 метрге дейінгі төменгі және жалпы борандар және 15-21 м/с желдің екпіні байқалды.

Тоқсанның ортасы негізінен жауын-шашын аз болатын антициклоналды ауа-райымен сипатталды. 16 ақпаннан бастап жауын-шашын жиі жауды, 21-23 ақпанда жеке метеостанцияларда қатты жауын-шашын болды. Кейбір күндері қарлы боран болды.

1 тоқсанның соңында аймаққа циклон әсер етті. Облыс бойынша қар жауды, төмен қарлы боран, шығыс желдің екпіні 15-21 м/с. оңтүстікте, солтүстікте, облыстың

орталығында тұман байқалды, Оңтүстік желдің екпіні 15-18 м/с. аздаған жаңбыр жауды.

Мамыр айының бірінші онкүндігінің көп бөлігі циклондық белсенділіктің әсерінде болды, екінші және үшінші онкүндікке антициклон әсер етті. Жаңбыр мамыр айының бірінші онкүндігінде жиі байқалды, Ақтөбе қаласы бойынша бір айда барлығы 9,3 мм жауды. оңтүстік-шығыс жел солтүстік-батысқа 9-14 ауысумен, кейбір күндері екпіні 15-20 м/с-қа жетті.

Маусым айында қала атмосфералық фронттардың ықпалында болды, бірінші онкүндікте жауын-шашын байқалмады, екінші және үшінші онкүндікте жауын-шашын болды, осы кезеңде 27,1 мм жауын-шашын жауды.

3 тоқсанның бірінші айында тұрақты, антициклоналды ауа-райы байқалды, олар 35-37 градус қатты ыстықта ҚҚ критерийлеріне жетті. Үшінші онкүндікте циклондар мен олармен байланысты фронтальды бөлімдердің өтуіне байланысты тұрақсыз ауа-райы байқалды. Онкүндікте жекелеген күндері найзағаймен жаңбыр жиі жауды, ҚҚ критерийлеріне жетті (28,9 мм – 26 шілде), солтүстік-батыс бағытта 15-16 м/с желдің күшеюі байқалды.

Тоқсанның екінші бөлігінде найзағай жиі жауды, кейбір күндері ҚҚ критерийлеріне жетті (17-19 мм). Жауын-шашын Облыстың батысы мен солтүстік-батысында нормадан көп, облыстың солтүстігінде, солтүстік-шығысында және қиыр оңтүстігінде нормадан аз, қалған аумақта нормадан аз болды. 15 тамызда найзағай Облыстың көп бөлігінде бірінші онкүндіктің көп бөлігінде байқалды, ал екінші онкүндіктің ортасында кей жерлерде 35-39 градус қатты ыстық болды.

Тоқсанның соңы негізінен антициклоналды ауа-райымен сипатталды. Өлсіз жаңбыр 5-7, 27 және 29 қыркүйекте жауды, қалған уақытта ауа-райы жауын-шашынсыз болды. Бір айдағы жауын – шашын мөлшері 5,9 мм, бұл нормадан үш есе аз. Бірінші онкүндікте жекелеген күндері 15-18 м/с желдің екпіні байқалды.

3. Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Ақтөбе облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 12 су объектісінің (Елек, Қарғалы, Ембі, Темір, Ор, Ақтасты, Қосестек, Ойыл, Үлкен Қобда, Қара Қобда, Ырғыз өзендері және Шалқар көлі) 19 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының 42 физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.

Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

3 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының сыныбы		Параметрлері	өлш. бірл.	концентрация
	2024 жыл	2025 жыл			
Елек өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0012
Қарғалы өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0013
Ембі өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0013
Темір өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0013
Ор өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0014
Ақтасты өзені		4 сынып (ластанған)	Қалқыма заттар	мг/дм ³	13,528
			Фенолдар	мг/дм ³	0,0012
Қосестек өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0013
Ойыл өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0011
Үлкен Қобда		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0013
Қара Қобда		4 сынып (ластанған)	Қалқыма заттар	мг/дм ³	12,624
			Фенолдар	мг/дм ³	0,0012
Ырғыз өзені		4 сынып (ластанған)	Фенолдар	мг/дм ³	0,0014

2025 жыл Елек, Қарғалы, Ембі, Темір, Ор, Қосестек, Ойыл, Үлкен Қобда, Қара Қобда, Ақтасты, Ырғыз өзендері 4-сыныпқа жатады.

Ақтөбе облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар қалқыма заттар, фенолдар.

2025 жыл Ақтөбе облысының аумағында ЖЛ жағдайлары тіркелмеді.

2 Қосымшада тұстамалар шегінде су объектілерінің сапасы бойынша ақпарат.

4. Радиациялық жағдай

Жергілікті жердегі гамма-сәулелену деңгейін бақылау күн сайын 7 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Қарауылкелді, Новоалексеевка, Родниковка, Ойыл, Шалқар, Жағабұлақ) жүзеге асырылды.

Ақтөбе облысында атмосфераның жер үсті қабатының радиациялық гамма-фонының орташа мәндері 0,02–0,21 мкЗв/сағ (норматив–5 мкЗв/сағ дейін) шегінде болды. Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,11 мкЗв/сағ құрады.

Ақтөбе облысының аумағында атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау Ақтөбе, Қарауылкелді, Шалқар метеостанцияларында көлденең планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүргізілді.

Ақтөбе облысы атмосферасының беткі қабатындағы радиоактивті түсулердің орташа тәуліктік тығыздығы 0,9-2,8 Бк/м² шегінде ауытқып отырды. Түсу тығыздығының орташа мәні 1,8 Бк/м² құрады, бұл шекті деңгейден аспайды.

5. Ақтөбе облысының аумағындағы атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 6 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Аяққұм, Жағабұлақ, Мұғалжар, Новороссийское, Шалқар) жаңбыр суының сынамасын алудан тұрды.

Жауын-шашындағы анықталған ластаушы заттардың концентрациясы шекті рұқсат етілген концентрациядан (ШРК) аспайды.

Тұнба үлгілерінде сульфаттар 18,79%, гидрокарбонаттар 38,49%, хлоридтер 10,78%, кальций иондары 12,15%, натрий иондары 6,96%, магний иондары 3,75% және калий иондары 2,92% басым болды.

Ең жоғары жалпы минералдану Аяққұм МС – 113,49 мг/л, ең азы – Новороссийское МС – 32,04 мг/л тіркелді.

Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электр өткізгіштігі 54,49 мкС/см (Новороссийское МС) мен 176,20 мкС/см (Аяққұм МС) аралығында болды.

Жауын-шашынның қышқылдығы 6,06 (Жағабұлақ МС) – 7,08 (Мұғалжар МС) аралығында.

6. Ақтөбе облысының аумағындағы 2024-2025 жж. қар жамылғысының химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 6 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Ырғыз, Жағабұлақ, Мұғалжар, Новороссийское, Шалқар) жаңбыр суының сынамасын алудан тұрды.

Жауын-шашындағы анықталған ластаушы заттардың концентрациясы шекті рұқсат етілген концентрациядан (ШРК) аспайды.

Тұнба үлгілерінде сульфаттар 19,15%, гидрокарбонаттар 41,14%, хлоридтер 8,25%, кальций иондары 13,18%, натрий иондары 6,09% және калий иондары 2,68% басым болды.

Ең жоғары жалпы минералдану Шалқар МС – 65,79 мг/л, ең азы – Мұғалжар МС – 15,12 мг/л тіркелді.

Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электр өткізгіштігі 25,5 мкС/см (Жағабұлақ МС) пен 101,0 мкС/см (Шалқар МС) аралығында болды.

Жауын-шашынның қышқылдығы 5,50 (Новороссийское МС) – 7,18 (Мұғалжар МС) аралығында болды.

7. Ақтөбе облысы бойынша 2025 жылғы көктемгі мен жазғы кезеңіндегі топырақтың ауыр металдармен ластану жағдайы

Көктемгі кезеңде Ақтөбе қаласында топырақ сынамаларында мырыш мөлшері - 2,0 - 2,3 мг/кг, мыс - 0,275 - 0,39 мг/кг, хром - 0,075 - 0,15 мг/кг, қорғасын - 0,17 - 0,23 мг/кг, кадмий - 0,11 - 0,18 мг/кг шегінде болды.

Ақтөбе облысында іріктелген топырақ сынамаларында № 16 мектеп, Тургенев көшесі, авиагородка ауданы, Темір жол вокзалы ауданы, АЗФ зауыты ауданы мырыш пен мыстың мөлшері (рұқсат етілген ең жоғары концентрация) шекті рұқсат етілген концентрациядан аспайды, хром - 0,013 - 0,025 ШЖК, қорғасын - 0,005 - 0,007 ШЖК. Барлық анықталған ауыр металдар норманың шегінде болды.

Жазғы кезеңде Ақтөбе қаласында топырақ сынамаларында мырыш мөлшері - 1,88 - 2,75 мг/кг, мыс - 0,31 - 0,4 мг/кг, хром - 0,12 - 0,225 мг/кг, қорғасын - 0,125 - 0,33 мг/кг, кадмий - 0,12 - 0,18 мг/кг шегінде болды.

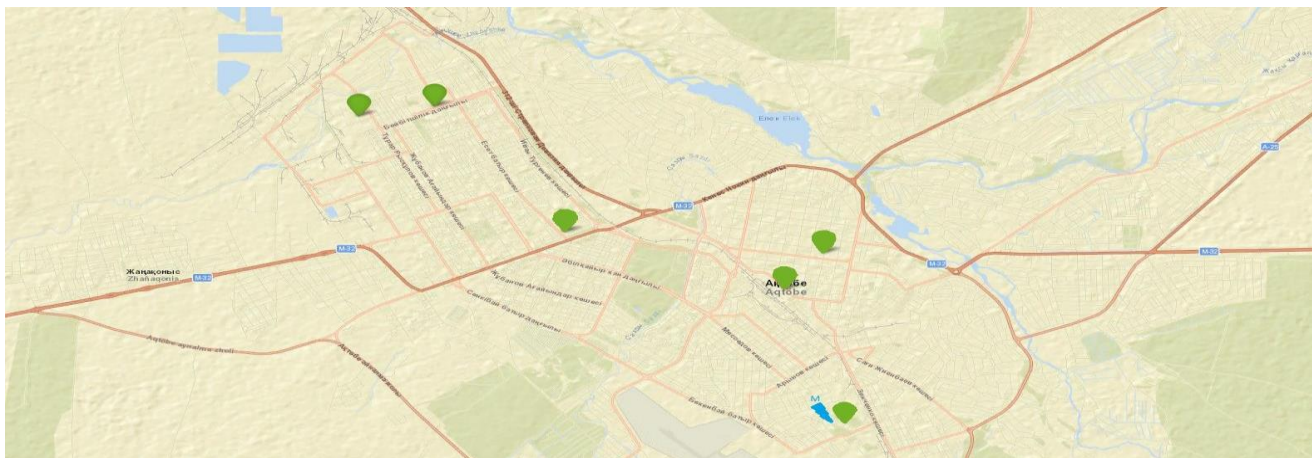
Ақтөбе облысында іріктелген топырақ сынамаларында № 16 мектеп, Тургенев көшесі, авиагородка ауданы, Темір жол вокзалы ауданы, АЗФ зауыты ауданы мырыш пен мыстың мөлшері (рұқсат етілген ең жоғары концентрация) шекті рұқсат етілген концентрациядан аспайды, хром - 0,003 - 0,065 ШЖК, қорғасын - 0,001 - 0,026 ШЖК. Барлық анықталған ауыр металдар норманың шегінде болды.

Күзгі кезеңде Ақтөбе қаласында топырақ сынамаларында мырыш мөлшері - 1,4 - 2,3 мг/кг, мыс - 0,21 - 0,34 мг/кг, хром - 0,06 - 0,13 мг/кг, қорғасын - 0,13 - 0,2 мг/кг, кадмий - 0,05 - 0,1 мг/кг шегінде болды.

Ақтөбе облысында іріктелген топырақ сынамаларында № 16 мектеп, Тургенев көшесі, авиагородка ауданы, Темір жол вокзалы ауданы, АЗФ зауыты ауданы мырыш пен мыстың мөлшері (рұқсат етілген ең жоғары концентрация) шекті рұқсат етілген концентрациядан аспайды, хром - 0,010 - 0,021 ШЖК, қорғасын - 0,004 - 0,006 ШЖК.

Барлық анықталған ауыр металдар норманың шегінде болды.

1 қосымша

Ақтөбе қ. бақылау бекеттері мен метеостанцияның орналасу орындарының картасы

Қірпіштідегі іріктеу нүктесінің орналасу картасы

Яснийдағы іріктеу нүктесінің орналасу картасы

Ақтөбе облысының жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Елек өзені	Су температурасы 0 – 24,8°C, сутегі көрсеткіші 7,5 – 8,4, судағы еріген оттегі 5,17 – 11,04 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,24 – 2,87 мг/дм ³ , мөлдірлігі 14 – 21 см, барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Алға қаласынан 0,3 км жоғары, Ақтөбе химиялық зауытының шлам тоғандарынан 1 км жоғары	4 сынып	Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Алға қаласынан 15 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ақтөбе қаласынан 0,5 км жоғары, Новороссийск көпірінен 8 км жоғары, Қарғалы өз. құйылысынан 11,2 км жоғары.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан асады.
Ақтөбе қаласынан 4,5 км төмен, Жінішке өзеніне төмен құятын, жер асты суларының шығуынан 0,5 км жоғары.	4 сынып	Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ақтөбе қаласынан 20 км төмен, Георгиевка ауылынан 2,0 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Хром (6+) – 0,0605 мг/дм ³ . Фенолдардың және хромның концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Целинный ауылынан 1,0 км оңтүстік – шығысқа, Елек өзенінің сол жақ жағалауы.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қарғалы өзені	Су температурасы 0 – 23°C, сутегі көрсеткіші 7,91 – 8,3, судағы еріген оттегі 5,93 – 10,01 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,4 – 1,74 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
тұстама Қарғалы ауылы, Ауылдың батыс бөлігінде Бұтақ өзенінің су келуінің оң жақ беткейінен 1 км төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ембі өзені	Су температурасы 0 – 24,3°C, сутегі көрсеткіші 7,8 – 8,3, судағы еріген оттегі 6,14 – 13 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,13 – 3,1 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
Жағабұлақ ауылы, Жағабұлақ ауылынан 1,0 км солтүстік-батыста.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Саға ауылы, Ауылдан 1,0 км оңтүстік-батыста.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Темір өзені	Су температурасы 0 – 24°C, сутегі көрсеткіші 7,7 – 8,4, судағы еріген оттегі 5,49 – 12,9 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,17 – 1,57 мг/дм ³ , барлық тұстамада иісі 0 балл.	

Покровское ауылы, Шелісай өзенінің су келуінің сол жақ беткейінен 400 м төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ленинское ауылы, ауылдан 9 км төмен, Күлден-Темір өзенінің су сағасының сол жақ беткейінен 2 км төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ор өзені	Су температурасы 0 – 23,4°C, сутегі көрсеткіші 7,6 – 8,4, судағы еріген оттегі 6,5 – 13,7 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,31 – 1,76 мг/дм ³ , мөлдірлігі 21 см, иісі 0 балл.	
Бөгетсай ауылы, ауылдан 0,3 км төмен, Бөгетсай өзенінің құйылысынан 0,2 км төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0014 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қосестек	Су температурасы 6,6 – 18°C, сутегі көрсеткіші 7,98 – 8,04, судағы еріген оттегі 6,08 – 8,02 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,49 – 1,57 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
Қос-Естек ауылы, ауылдың оңтүстік-батыс бөлігінде шамамен атауы жоқ су сағасының сол жақ беткейінен 1 км жоғары, Таранғұл және Айтпай өзендерінің суы қосылған жерінен 2 км төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ақтасты өзені	Су температурасы 8 – 17,3°C, сутегі көрсеткіші 7,98 – 8,01, судағы еріген оттегі 6,52 – 7,11 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,54 – 1,5 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
Белогорка ауылы, ауыл шетінің солтүстік-шығыс беткейі, Ақтасты құрайтын Тересбұтақ және Тереңсай өзендерінің су қосылған жерінен 9 км төмен.	4 сынып	Қалқыма заттар – 13,528 мг/дм ³ . Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың концентрациясы фондық сыныптан асады. Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ойыл өзені	Су температурасы 4 – 23,8°C, сутегі көрсеткіші 7,89 – 7,98, судағы еріген оттегі 6,26 – 8,05 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,56 – 1,71 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
Ойыл ауылы, ауыл шетінің солтүстік-шығыс беткейінде автожол көпірінен (белдемінен) 92 м жоғары.	4 сынып	Фенолдар – 0,0011 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Үлкен Қобда	Су температурасы 5 – 22,2°C, сутегі көрсеткіші 7,95 – 8,0, судағы еріген 6,29 – 8,78 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,59 – 1,39 мг/дм ³ , мөлдірлігі 21 см, иісі 0 балл.	
Қобда ауылы, Новоалексеевка ауылының шетінен оңтүстік-шығысқа 1 км, Темірбетонды автожол көпірінен (белдемінен) 400 м төмен.	4 сынып	Фенолдар – 0,0013 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қара Қобда	Су температурасы 5 – 19°C, сутегі көрсеткіші 7,4 – 8,0, судағы еріген оттегі 5,58 – 8,59 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,41 – 1,22 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
Альпасай ауылы, Альпасай	4 сынып	Қалқыма заттар – 12,624 мг/дм ³ .

ауылынан 360 м. Шығысқа және Сары-Қобда өзенімен су қосылған жерден 18 км.		Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан асады. Қалқыма заттардың концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ырғыз өзені	Су температурасы 11,4 – 20,4°С, сутегі көрсеткіші 7,88 – 8,0, судағы еріген оттегі 5,06 – 12,4мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,04 – 1,84 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
Шеңбертал ауылы, ауылдан 8 км және темірбетон көпірден 1,2 км.	4 сынып	Фенолдар – 0,0014 мг/дм ³ . Фенолдардың концентрациясы фондық сыныптан асады.

3 Қосымша

Ақтөбе облысының аумағындағы көлдердің жер үсті сулары сапасының нәтижелері

	Ингредиенттердің атауы	Өлшем бірлігі	2025 жыл
			Шалқар көлі
1	Көзбен шолу		
2	Температура	°С	17,417
3	Сутегі көрсеткіші		8,052
4	Еріген оттегі	мг/дм ³	8,168
5	Судың иісі	балл	1
6	ОБТ ₅	мг/дм ³	1,31
7	ОХТ	мг/дм ³	18,972
8	Қалқыма заттар	мг/дм ³	10,087
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм ³	169,667
10	Кермектік	мг/дм ³	5,367
11	Минерализация	мг/дм ³	572,667
12	Натрий + калий	мг/дм ³	74,667
13	Құрғақ қалдық	мг/дм ³	783,333
14	Кальций	мг/дм ³	71,667
15	Магний	мг/дм ³	21,5
16	Сульфаттар	мг/дм ³	127,167
17	Хлоридтер	мг/дм ³	108
18	Фосфаттар	мг/дм ³	0,025
19	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,029
20	Нитритті азот	мг/дм ³	0,022
21	Нитратты азот	мг/дм ³	0,04
22	Жалпы темір	мг/дм ³	0,02
23	Тұзды аммоний	мг/дм ³	1,047
24	Қорғасын	мг/дм ³	0,0022
25	Мыс	мг/дм ³	0,0028
26	Мырыш	мг/дм ³	0,004
27	АББЗ /СББЗ	мг/дм ³	0,01
28	Фенолдар	мг/дм ³	0,0014
29	Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,01

4 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді мекендердің ауасындағы ластаушы заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	максималды бір реттік	орта тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
Қалқыма бөлшектер РМ 10	0,3	0,06	
Қалқыма бөлшектер РМ 2,5	0,16	0,035	
Хлор сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қоғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутек	0,008	-	2
Көміртек оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фтор сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 2 тамыздағы № ҚР ДСМ-70 бұйрығы.Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 3 тамызда № 29011 болып тіркелді.

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градация	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалау
----------	------------------------------	--------------	------------------

I	Төмен	СИ ЕҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕҚ, %	>10 >50

БҚ 52.04.667-2005 Мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты ақпараттандыру үшін қалалардағы атмосфераның ластану жай-күйінің құжаттары. Өзірлеуге, сақтауға, мазмұндауға және мазмұнына қойылатын жалпы талаптар

Су пайдалану санаттары (түрлері) бойынша су пайдалану сыныптарын саралау

Су пайдалану санаты(түрі)	Мақсаты / түрі тазалау	Суды пайдалану сыныптары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Балық шаруашылығының суың пайдалану	Албыртбалық	+	+	-	-	-	-
	Тұқыбалық	+	+	-	-	-	-
Ауыз су пайдалану шаруашылығы	Қарапайым су дайындау	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы су дайындау	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды судайындау	+	+	+	+	-	-
Рекреациялық су пайдалану (мәдени- тұрмыстық)		+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындық сыз	+	+	+	+	-	-
	Карталарда тұндыру	+	+	+	+	+	+
Өнеркәсіп:							
технологиялық мақсаттар, процестер салқындату		+	+	+	+	-	-

гидроэнергетика		+	+	+	+	+	+
пайдалы қазбаларды өндіру		+	+	+	+	+	+
транспорт		+	+	+	+	+	+

Су объектілеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (АШМ СРК 20.03.2024 ж. №151 Бұйрығы)

Радиациялық қауіпсіздік нормативі

Нормаланатын шамалар	Доза шектері
Тиімді доза	Халық
	Кез келген кезекті 5 жыл үшін жылына 1 мЗ орташа, бірақ жылына 5 мЗ артық емес

**«Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық талаптар радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге»*

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттардың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі -ШРШ) топырақта мг/кг
Қорғасын	32,0
Хром	6,0

** Өмір сүру ортасының қауіпсіздігінің гигиеналық нормативтерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 бұйрығы.*

"ҚАЗГИДРОМЕТ" РМК АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН-ЖАЙЫ:

**АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ
АВИАГОРОДОК 14В
ТЕЛ. 8 (7132)-22-85-72**

E MAIL: HIMLABACGM@MAIL.RU